

הצהרה תמוהה

שינוי המדיניות מול רוסיה שהציג שר החוץ כהן עלול להעמיד את ישראל וארה"ב על מסלול התנגשות

ם לשפוט מניסיון העבר ומהיכרות עם הנפשות הפועלות, אפשר להיטיל ספק מסוים בכמה יהיה שר החוץ החדש, אלי כהן, מעורב בקביעת מדיניות החוץ של ישראל בנושאים המרכזיים. בנימין נתניהו פיזר את סמכויותיו של המשרד לכל רוח בממשלותיו הקודמות; סביר שבכל הנוגע ליחסים עם ארה"ב, מדינות המפרץ והמדינות המובילות באירופה נתניהו יהיה שר החוץ האמיתי, כשלידו השר החדש רון דרמור וראש המל"ל צחי הנגבי. אבל כבר בדברים שנשא כשנכנס לתפקידו, ובמעשה הדיפלומטי הראשון עליו הכריז – שיחה עם שר החוץ הרוסי לברוב, דבר שקודמו יאיר לפיד לא עשה מאז פרצה המלחמה באוקראינה – כהן סימן מדיניות, שאם אכן נתניהו ילך בה עלולה להעמיד את ישראל על מסלול התנגשות עם הממשל האמריקאי. שלא לדבר על נקיטת עמדה שהיא הכל חוץ מ"אחראית", כדבריו של כהן עצמו, בהקשר למלחמה.

מאז פברואר שעבר נקטה ישראל ביחס למלחמה באוקראינה במדיניות קצרת רואי, מעומעמת, ומתובלת (ביחס לפליטים) גם בקשי לב ורוע לשמו. ה"הליכה בין הטיפות", הדיבור בכפל לשון – לפיד גינה את הפלישה הרוסית, ראש הממשלה דאז בנט לא אמר דבר – ו"יוזמות התיווך" המגוחכות תורצו בחשש לחופש הפעולה האווירי במב"מ בסוריה, נימוק טקטי מזערי כשמדובר באירוע עולמי בעל משמעות כה גדולה.

מאז המשיכה ישראל להפציץ בסוריה באין מפריע, הן משום שלרוסים היו דברים גדולים יותר לענות בהם והן משום שההפצצות האלה לא נגדו מעולם באמת את האינטרס הרוסי. בה בעת, הציג פיות לניצחון רוסי מהיר ומכריע התחלפו בסדרה של כישלונות בשדה הקרב, ובהתגייסות בינלאומית חסרת תקדים של ממשלות, חברות פרטיות והציבור, למען אוקראינה וכנגד התוקפנות הרוסית. כל מי שדיבר על "ריאל פוליטיק" המכריעה את הנימוקים הערכיים, גילה שבמקרה הזה להיות ערכי היה גם להיות ריאלי. התפתחויות אלה עושות את הצהרתו של כהן לתמוהה עוד יותר.

הממשל בושנינגטון, הנכנס למחצית השנייה של כהונתו ואיבד את הרוב בבית הנבחרים, צפוי לשים את הדגש על מדיניות החוץ, ובראשה התחרות הגלובלית מול סין וביסוס העוצמה של ארה"ב ונאט"ו מול התוקפנות הרוסית. הסובלנות של ארה"ב כלפי הממשלה החדשה, והרצון להטות אוזן קשבת לאינטרסים הישראליים ביחס לאיראן ולנושאים נוספים, בוודאי לא ישופרו כאשר שר החוץ הנכנס של ישראל מדבר על "מדיניות חדשה ואחראית" ומרים טלפון קודם כל ללברוב.

ממשל ביידן מכיר היטב את נתניהו, ויודע שדבריו של כהן לא מעידים שבאמת ישראל תשנה את מדיניותה. יהיו לו לא מעט נקודות חיכוך עם הממשלה החדשה, כפי שכבר עלה מאמירתו של מזכיר המדינה בלינקן לכהן, לפיה ארה"ב מתנגדת לכל מדיניות שתסכן את פתרון שתי המדינות. עכשיו ייתכן שהשר החדש הראשון שראש הממשלה יצטרך לעשות בשיחותיו שלו עם הנשיא ומזכיר המדינה יהיה להסביר את ההצהרה המיותרת של שר החוץ שלו. הכותב הוא חוקר בכיר במכון למחקרי ביטחון לאומי